

Ustabilitet i Mellemøsten - Konsekvenser for dansk forsyningssikkerhed

November 2024

Forord

Analysen er udarbejdet med henblik på at informere og bistå offentlige myndigheder med at forberede sig på potentielle forsyningsproblemer i lyset af den aktuelle ustabilitet i Mellemøsten. Analysen belyser Danmarks importafhængigheder fra lande i regionen og undersøger de logistiske udfordringer, herunder fragt gennem centrale handelsruter, der kan påvirke forsyningsikkerheden.

Analysen giver anbefalinger til, hvilke produktkategorier, myndigheder bør være særligt opmærksomme på, samt hvilke risici der kan opstå i form af transportforsinkelser, prisstigninger og adgang til logistiske knudepunkter.

Den primære målgruppe for denne analyse er ansatte og beslutningstagere i statslige myndigheder, der arbejder med forsyningsikkerhed og risikostyring. Analysen vil bidrage til en dybere forståelse af, hvordan ustabiliteten i Mellemøsten kan påvirke forsyningsikkerheden. Analysens resultater kan også være relevante for den private sektor.

Analysen er struktureret i to dele. Første del er et kvalitativt afsnit, der beskriver Mellemøstens betydning for verdenshandlen, herunder de centrale fragtruter gennem regionen. Anden del af analysen er et kvantitativt afsnit, der undersøger Danmarks afhængighed af import fra lande i regionen.

Resumé

Styrelsen for Forsyningsikkerhed undersøger i denne analyse potentielle konsekvenser for dansk forsyningsikkerhed som følge af ustabiliteten i Mellemøsten. Det undersøges, hvilke implikationer ustabiliteten har haft for fragten gennem centrale handelsruter og logistiske knudepunkter i regionen, samt hvilke potentielle importafhængigheder Danmark har fra en række udvalgte lande, herunder Iran, Israel, Libanon, Saudi-Arabien, Syrien og Yemen. Undersøgelsen er udarbejdet på baggrund af import- og handelsdata samt forsyningsrelevante markedsanalyser.

Indtil videre har ustabiliteten ført til transportforsinkelser af fragt til Europa og øgede fragtomkostninger i forbindelse med omlægningen af transportruter fra Mellemøsten til Europa. Andre faktorer, såsom kapacitetsudfordringer i sektoren og trængsel i flere havne, har dog også haft en indvirkning. Priserne forventes aktuelt at have stabiliseret sig, men på et højere niveau end før konflikten.

I forhold til potentielle importafhængigheder af Mellemøsten har Danmark en relativt begrænset direkte import fra regionen. Danmark har en større direkte import fra Israel af *elektrokardiografer* (HS901811) og *hydroxid og peroxid af magnesium* (HS281610), som bl.a. anvendes i lægemidler. Umiddelbart vil det dog være muligt at diversificere importen i tilfælde af israelske eksportudfordringer.

Danmark kan blive indirekte påvirket på flere områder, hvis spændingerne i regionen fører til yderligere forstyrrelser i forsyningskæder. Selvom den direkte import fra Israel og Saudi-Arabien er begrænset, har begge lande en væsentlig andel af den globale nettoeksport inden for en række produktkategorier. Et eventuelt stop i deres forsyning kan derfor få negative konsekvenser for dansk forsyningsikkerhed. Israel og Saudi-Arabien står for mellem 25,5%-92,9% af den globale nettoeksport af flere produktkategorier, herunder flere kategorier, der finder anvendelse i lægemidler.

Indhold

Forord	2
Resumé	3
Ordliste	5
Indledning	6
Metode	9
Kildegrundlag og metodisk tilgang	9
Afgrænsning	10
Konsekvenser for centrale handelsruter og logistiske knudepunkter	11
Søfragt	11
Sea-air-fragt	12
Danmarks importafhængigheder af Mellemøsten	14
Danmarks direkte import fra de mellemøstlige lande	14
Væsentligste eksportområder for de mellemøstlige lande	17
Koncentration af global nettoeksport og muligheder for diversificering af import	20
Konklusion	25
Bilag 1 – Importværdi og - andel	27
Bilag 2 – Nettoeksportværdi og - andel	31

Ordliste

- **Forsyningsikkerhed** er i denne sammenhæng sikkerheden for, at man som myndighed eller leverandør rettidigt kan tilvejebringe de nødvendige ressourcer for at kunne levere sine kerneydelser/ løse sine kerneopgaver (definition fra Strategi for forsyningsikkerhed¹).
- **Kritiske ressourcer** er ressourcer, som er afgørende for leveringen af kerneopgaven, og som ikke umiddelbart kan erstattes af andre ressourcer (definition fra Strategi for forsyningsikkerhed). I analysen anvendes betegnelsen **kritiske produkter**, som forstås på samme vis.
- **Nettoeksportandel**: Lande med mere eksport end import er nettoeksportører og har et positivt bidrag til det globale marked. Nettoeksport bruges som proxy for varens oprindelsesland. Jo mere nettoeksporten er centraliseret til få lande, jo sværere er det at diversificere importen.
- **Importafhængighed** omhandler koncentration og mængde af import. **Kritiske importafhængigheder** opstår for produkter, som Danmark er afhængige af at importere, og hvor der er begrænsede muligheder for at diversificere importen som følge af, at nettoeksporten er koncentreret til få lande. **Diversificering** er muligheden for at sprede importen blandt flere aktører/lande. **Substitution** er muligheden for at erstatte et produkt med et andet produkt.

¹ [Strategi for forsyningsikkerhed 2023](#)

Indledning

Som følge af ustabiliteten i Mellemøsten, undersøger Styrelsen for Forsyningsikkerhed i denne analyse, hvorvidt Danmark har importafhængigheder af udvalgte lande i Mellemøsten samt potentielle konsekvenser for begrænset adgang til centrale handelsruter og logistiske knudepunkter i regionen. Undersøgelsen foretages på baggrund af import- og handelsdata samt forsyningsrelevante markedsanalyser.

Fragt via handelsruter i Mellemøsten og muligheden for at importere produkter fra regionen kan blive påvirket negativt af den nuværende sikkerhedspolitiske situation i regionen. Siden midten af november 2023 har den militante Houthis-bevægelse angrebet containerskibe i det Røde Hav². I kølvandet på Hamas' angreb i landet d. 7. oktober 2023 har Israel dertil gennemført militære operationer mod Gaza, ligesom Israel siden september 2023 har intensiveret dets angreb mod Hizbollah-militsen i Libanon³. Siden har Iran angrebet Israel, ligesom der har været modangreb, og der er fortsat risiko for, at ustabiliteten breder sig yderligere.

Styrelsen for Forsyningsikkerhed anbefaler, at myndigheder løbende orienterer sig i globale og lokale forhold, der kan påvirke forsyningen af produkter.⁴ Denne analyse bidrager med baggrundsviden til myndighederne fsva. overordnede produktkategorier, som man skal være særligt opmærksomme på, om man importerer direkte eller indirekte fra regionen. Dertil skal myndigheder være opmærksomme på konsekvenserne ved evt. transportforsinkelser og prisstigninger som følge af begrænset adgang til centrale handelsruter og logistiske knudepunkter.

I januar 2024 offentliggjorde Styrelsen for Forsyningsikkerhed analysen *Konsekvenser af Indstillet Skibsfragt i Det Røde Hav*⁵. I analysen vurderedes det, at det på det givne tidspunkt var usandsynligt, at situationen ville medføre alvorlige konsekvenser for Danmarks forsyningsikkerhed, men at der kunne forventes prisstigninger og transportforsinkelser som konsekvens af anvendelse af en længere handelsrute syd om Afrika.⁶ Nærværende analyse undersøger det

² <https://sfos.dk/wp-content/uploads/2024/02/Konsekvenser-af-indstillet-skibsfragt-i-Det-Roede-Hav.pdf>

³ <https://www.diis.dk/publikationer/endestationen-israel-krig-mellemoesten-ragnarok>

⁴ <https://sfos.dk/wp-content/uploads/2024/09/Saad-an-faar-du-styr-paa-forsyningsikkerhed.pdf>

⁵ <https://sfos.dk/wp-content/uploads/2024/02/Konsekvenser-af-indstillet-skibsfragt-i-Det-Roede-Hav.pdf>

⁶ <https://sfos.dk/wp-content/uploads/2024/02/Konsekvenser-af-indstillet-skibsfragt-i-Det-Roede-Hav.pdf>

aktuelle billede af potentielle konsekvenser for forsyningsikkerhed set i lyset af den fortsatte og eskalerende ustabilitet i regionen.

Idet udviklingen medfører en risiko for, at ustabiliteten spreder sig, undersøges importafhængighed fra følgende lande: *Iran, Israel, Libanon, Syrien, Saudi-Arabien og Yemen*. Landene er udvalgt med udgangspunkt i Forsvarets Efterretningstjenestes publikation, Udsyn, som bl.a. omhandler ustabilitet i Mellemøsten⁷ samt deres handelsrelationer til Danmark. Analysen undersøger ligeledes situationens indvirkning på centrale handelsruter og logistiske knudepunkter såsom søveje, havne og lufthavne. Hvis de er utilgængelige eller kun kan benyttes i begrænset omfang, kan det have konsekvenser for verdenshandlen og dermed Danmarks forsyningsikkerhed.

⁷ <https://www.fe-ddis.dk/globalassets/fe/dokumenter/2023/udsyn/-udsyn-2023-.pdf>

FIGUR 1

Mellemøsten og logistiske knudepunkter i regionen

Kilde: Styrelsen for Forsyningsikkerhed på baggrund af Google Maps.

Anmærkning: Kort over potentielt berørte handelsrute fra Adenbugten, igennem Bab al-Mandab Strædet, over Det Røde Hav og igennem Suezkanalen samt havne og lufthavnsknudepunkter i regionen.

Metode

Kildegrundlag og metodisk tilgang

Analysen er foretaget med udgangspunkt i den nyeste tilgængelige handelsdata fra BACI-databasen (2022), der udgives af CEPII⁸. Databasen indeholder afstemte indberetninger af toldregistreringer for bilateral handel mellem mere end 200 lande, der er fordelt på mere end 5.000 produktkategorier (HS-koder). Handlen er opgjort i amerikanske dollars, som også anvendes i analysen af de specifikke produktkategorier.

I analysen fokuseres der på at identificere, hvilke produktkategorier Danmark i høj grad importerer direkte fra de udvalgte lande i Mellemøsten, samt for hvilke produktkategorier den globale nettoeksport i høj grad er centraliseret i de mellemøstlige lande. Produktkategorier med en samlet import overstigende \$2,5 mio., eller hvor importen udgør mere end 15% af den samlede import, er fremhævet i analysen grundet deres forventelige betydning for dansk import og dermed forsyningssikkerhed. På samme vis er produktkategorier med en samlet eksportværdi overstigende \$5 mia., eller hvor et af de udvalgte lande står for mere end 35% af den globale nettoeksport, fremhævet.

Undersøgelsen af Danmarks direkte import og den global nettoeksport kan indikere:

1. mulige indirekte importafhængigheder for Danmark,
2. at det kan være svært at diversificere dansk import inden for disse kategorier, og/eller
3. at regionen kan have betydning for den globale balance mellem efterspørgsel og udbud for specifikke produktkategorier.

Som supplement til globale handelsdata er der foretaget skrivebordsundersøgelser såsom markedsanalyser, rapporter og medierapporteringer. Disse bruges primært til at belyse potentielle konsekvenser af situationen i Mellemøsten for handelsruter og logistiske knudepunkter.

⁸ Gaulier, G. and Zignago, S. (2010) BACI: International Trade Database at the Product-Level. The 1994-2007 Version. CEPII Working Paper, N°2010-23.

Afgrænsning

Analysen omhandler flere produktkategorier, som har adskillige anvendelsesmuligheder. Idet Styrelsen for Forsyningssikkerhed ikke har mulighed for at afsøge den nærmere anvendelse af produkterne, kan analysen alene pege på potentielle kritiske importafhængigheder. Muligheden for substitution af produkterne samt produkternes kritikalitet for varetagelse af samfundsvigtige funktioner og kerneopgaver bør vurderes af relevante leverandører og sektoransvarlige myndigheder.

Enkelte produkter er diskretioneret i opgørelsen af import og eksport. Diskretionering forekommer på virksomheders anmodning, hvis de alene udgør en stor andel af den totale nationale import, eller af hensyn til national sikkerhed. Det betyder at opgørelse af handel med våben eksempelvis ikke kan forventes at være retvisende.

Analysen adresserer alene i begrænset omfang regionens betydning for energimarkedet ved inddragelse af handelsdata for olie-relaterede produktkategorier for Saudi-Arabien. For oplysninger om energisituationen for Danmark, henvises der i stedet for til Energistyrelsen på www.ens.dk.

Konsekvenser for centrale handelsruter og logistiske knudepunkter

Kapitlet undersøger de nuværende og potentielle konsekvenser for fragt gennem centrale handelsruter og logistiske knudepunkter som følge af situationen i Mellemøsten.

Indtil videre har ustabiliteten ført til transportforsinkelser af fragt til Europa og øgede fragtomkostninger. Dertil kan der konstateres en større interesse i brugen af *sea-air*-fragt (en blanding af sø- og lufttransport), men også denne transportform er sårbar over for flaskehalse og prisstigninger som følge af situationens mulige udvikling. Generelle kapacitetsudfordringer i sektoren og trængsel i flere havne har ligeledes indflydelse på de stigende fragtpriiser uafhængigt af spændingerne i regionen. Myndigheder bør løbende orientere sig om udviklingen i fragsituationen, samt undersøge hvorvidt der er behov for tiltag for at imødegå evt. konsekvenser ved transportforsinkelser eller prisstigninger i forbindelse med import af kritiske produkter.

Søfragt

Det Røde Hav har traditionelt været en hovedåre for global handel. Det anslås, at omtrent 30% af den globale containertrafik og omkring 12% af den globale handel passerer igennem Det Røde Hav. Samtidig anslås det, at transportvejen målt i værdi anvendes til fragt af 40% af Asiens handel med Europa.⁹ Som følge af den militante Houthi-bevægelses angreb på skibstrafikken i *Bab-el-Mandeb*-strædet har flere større rederier dog omlagt deres ruter, så de i dag sejler syd om Afrika, fremfor igennem Suezkanalen, for at nå deres destinationer i Europa. Omdirigeringen har påvirket sektorens kapacitet negativt¹⁰, og udover en længere transporttid på mellem 10 og 20 dage har det medført betydelige stigninger i omkostningerne for rederierne. Meromkostningerne, der lyder på ca. \$2 mio. pr. skib, har bidraget til, at rederierne har hævet fragtpriiserne, og i tiden efter de

⁹ [Navigating troubled waters: The Red Sea shipping crisis and its global repercussions \(worldbank.org\)](#) og [Scenarios-for-Container-Shipping-in-the-Red-Sea-Crisis.pdf \(bcg.com\)](#)

¹⁰ DHL Ocean Freight Market Update, August and September 2024

første angreb, så man således en fordobling af prisen på fragten af en standard 20-fods-container (TEU) i forhold til december 2023.¹¹

Trods langsigtede intentioner fra flere store rederier om at tilføre mere kapacitet, både i form af flere containere samt skibe, skaber generel trængsel ved flere store havne aktuelt yderligere udfordringer, hvilket ligeledes har haft indflydelse på de stigende priser. I de europæiske havne har der hidtil været mindre forsinkelser på baggrund af den forlængede sejlroute. Der er tegn på, at priserne har stabiliseret sig, dog på et væsentligt højere niveau end før angrebene i Det Røde Hav.¹² Dertil kommer, at andre hændelser såsom potentiel strejke blandt personale i havne på den amerikanske østkyst, naturhændelser osv. kan føre til yderligere pres på anvendelse af sejlruiter, hvilket vil påvirke tidsperspektivet og muligheden for at fragte produkter og dermed den globale handel og forsyningsikkerheden.

En større undersøgelse foretaget af Styrelsen for Forsyningsikkerhed og Epinion viser, at flere danske offentlige myndigheder og private virksomheder generelt har oplevet forsyningsforstyrrelser indenfor det seneste år.¹³ Med den nuværende situation kan sådanne forstyrrelser således forventes at fortsætte, og der kan være behov for at indføre tiltag, der reducerer risikoen forbundet hermed, hvis man som myndighed eller virksomhed er afhængig af produkter, der fragtes gennem regionen eller produkter, der kommer direkte fra regionen.

Sea-air-fragt

Som følge af ustabiliteten kan der konstateres en øget interesse for anvendelsen af sea-air-fragt, som er en transportløsning, hvor man typisk sejler produkterne fra oprindelseslandet til en mellemstation, hvor de omlæses til lufttransport. Løsningen er hurtigere end ren søfragt og billigere end ren luftfragt. Det er typisk produkter, der har en vis værdi og begrænset vægt, herunder elektronik, sæsonvarer samt medicinsk udstyr, der transporteres som sea-air. I foråret 2024 var der en stigning på 114% på luftfragt ud af Dubai til Europa, hvilket også skyldtes den kraftige reduktion af jernbanetransporten fra Kina til Europa som følge af krigen mellem Ukraine og Rusland¹⁴. Særligt byens havn, Jebel Ali Port, der er en af verdens største containerhavne med en samlet årlig kapacitet på 19 mio. 20-fods-containere (TEU)¹⁵, og dens tilknytning til Al Maktoum International Airport (DWC), har gjort byen til et af regionens vigtigste logistiske knudepunkter. Den militante Houthi-bevægelse har tidligere, i januar 2022, angrebet sensitive mål i Emiraterne på land – herunder lufthavne i Abu Dhabi og Dubai samt et

¹¹ <https://sfos.dk/wp-content/uploads/2024/02/Konsekvenser-af-indstillet-skibsfragt-i-Det-Roede-Hav.pdf>

¹² DHL Ocean Freight Market Update, August and September 2024

¹³ https://sfos.dk/wp-content/uploads/2024/08/Hoveddokument_-_Rapport-om-forsyningsikkerhed_Final-D103769.pdf

¹⁴ [WorldACD: Rate rise continues as South Asia-Europe rates soar - Asian Aviation](https://www.worldacdot.com/news/worldacdot-rate-rise-continues-as-south-asia-europe-rates-soar-asian-aviation)

¹⁵ Twenty-foot Equivalent Units

olieraffinaderi i Abu Dhabi.¹⁶ I tilfælde af at spændingerne påvirker havnen og lufthavnen mere direkte, er det dermed sandsynligt, at det vil have yderligere konsekvenser for både fragtpriiser og forsyningskæderne til Europa.

¹⁶<https://www.reuters.com/world/middle-east/yemens-houthis-warn-further-attacks-uae-2022-01-17>

Danmarks importafhængigheder af Mellemøsten

Dette kapitel undersøger henholdsvis Danmarks potentielle direkte og indirekte importafhængigheder.

Først gives der i kapitlet et overblik over Danmarks direkte import fra de udvalgte mellemøstlige lande. Herefter undersøges det, om der er nogen produktkategorier, hvor landene har en stor andel af den globale nettoeksport. Dette kan betyde, at Danmark importerer indirekte fra landene, og at der er begrænsede muligheder for at diversificere forsyningen. Overordnet finder undersøgelsen, at Danmark har en begrænset import fra regionen som helhed. Dog kan der være indirekte importafhængigheder fra Israel og Saudi-Arabien, herunder inden for en række kemikalier som bl.a. bruges i lægemidler. For så vidt angår Iran, Libanon, Yemen og Syrien findes der umiddelbart ikke danske importafhængigheder.

Danmarks direkte import fra de mellemøstlige lande

Dette afsnit beskriver Danmarks direkte import fra de mellemøstlige lande med fokus på, hvor stor nominel værdi, importen har haft, samt hvor stor en andel denne har udgjort af Danmarks samlede import af produktkategorien globalt set.

Danmarks direkte import fra de mellemøstlige lande vurderes at være relativt begrænset og udgør nominelt en mindre andel af den samlede danske import. I 2022 importerede Danmark for kr. 1,05 mia. fra Saudi-Arabien, hvilket placerede landet som nummer 57 over Danmarks største importlande (56 i 2023)¹⁷, mens Israel var placeret som nummer 65 (62 i 2023) med en dansk import lydende på kr. 667 mio. For så vidt angår de resterende fokuslande var de alle mindre danske importlande i 2022 – Iran: nr. 95 (kr. 67 mio.); Libanon: nr. 120 (kr. 14 mio.); Syrien: nr. 144 (kr. 1,2 mio.); og Yemen: nr. 133 (4,4 mio.).

¹⁷ **Kilde:** Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel SITC2R4Y

Saudi-Arabien

Af nævneværdige produktkategorier¹⁸, som fremgår i Figur 2, findes *olier udvundet af jordolie* (HS270900), hvor der i 2022 blev registreret import for \$58,4 mio. fra Saudi-Arabien. Importen udgjorde dog kun 1,6% af Danmarks samlede import for produktkategorien. Næststørste importmængde fra Saudi-Arabien målt på værdi var *polypropylen i ubearbejdet form* (HS390210) med \$22,6 mio., hvilket udgjorde 8,6% af Danmarks samlede import for produktkategorien i 2022. Polypropylen anvendes bl.a. i medicinal- og tøjindustrien.

Israel

I 2022 kom 100% af Danmarks import af *elektriske lokomotiver* (HS860120) og 90,7% af importen af *bogier og dieselbogier*¹⁹ (HS860712) fra Israel. Der er dog tale om import for en meget begrænset værdi på henholdsvis \$12.000 for elektriske lokomotiver og \$5.000 for *bogier og dieselbogier*. Der er endvidere ikke tale om en stabil import, da der i årene 1996 til 2020, ikke har været registreret nogen import fra Israel for de to produktkategorier. Andre produktkategorier, hvor importandelen fra Israel har været relativ stor, inkluderer *elektrokardiografer* (HS901811) med 43,6%, *hydroxid og peroxid af magnesium* (HS281610), som bl.a. anvendes i lægemidler, med 40,3% samt *maskiner og apparater til tunnelboring* (HS843031) med 24,3%.

Ser man på importen målt på værdi, er der andre kategorier, som kan identificeres. Det er *lægemidler* (HS300490) med en importværdi på \$5,4 mio., *elektroniske integrerede kredsløb* (HS854239), som bruges i mikrochips, med en importværdi på \$4,3 mio., *apparater til modtagelse, konvertering, overførelse og gendannelse af tale, billeder eller andre data* (HS851762) med en importværdi på \$2,9 mio. samt *instrumenter og apparater til medicinsk, kirurgisk eller veterinær brug* (HS901890) med en importværdi på \$2,9 mio. Trods relativt små importandele på under 1,4% kan det ikke afvises, at der bag produktkategorierne befinder sig komponenter, der har kritisk karakter for dele af den danske forsyning. Det kræver dog en sektorspecifik analyse for at afsøge dette.

Iran, Libanon, Syrien og Yemen

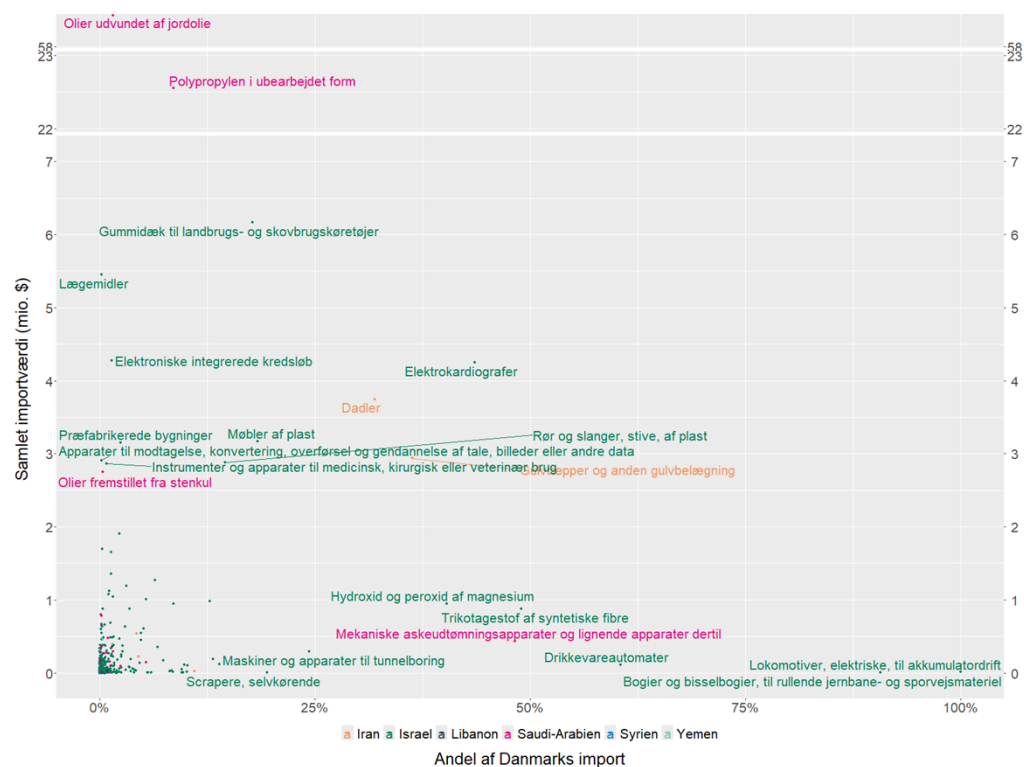
For så vidt angår Iran, Libanon, Syrien og Yemen har gennemgangen af dansk import fra disse lande ikke fundet nogle potentielle kritiske afhængigheder. Største importkategorier målt på andel og værdi er *gulvtæpper* (HS570110) og *dadler* (HS080410) fra Iran, der har importandele og -værdier på henholdsvis 36% (\$2,9 mio.) og 32% (\$3,7mio.).

¹⁸ Se også **bilag 1** for liste over import af produktkategorier

¹⁹ **Bogie** eller **boogie** er en mindre drejelig vogn, der er anbragt under vognkassen på et større køretøj for bl.a. at gøre det lettere at køre gennem kurver.

FIGUR 2

Direkte dansk import fra Mellemøsten fordelt på produktkategorier

Kilde: SFOS på baggrund af BACI, 2022

Anmærkning: **Figur 2** viser Danmarks direkte import fra de seks mellemøstlige lande opgjort for hver produktkategori. Produktgruppens farve indikerer eksportlandet; produktgruppernes placering på y-aksen udtrykker værdien af Danmarks import for produktkategorien; mens placeringen på x-aksen udtrykker den procentvise størrelse af importen i forhold til Danmarks samlede import for produktkategorien globalt set. Produktkategorier med en samlet import overstigende \$2,5 mio., eller hvor importen udgør mere end 15% af den samlede import, er påført label. Bemærk at navnene på nogle af produktkategorierne er forkortet af hensyn til læsevenlighed. Se **bilag 1** for liste over flere produktkategoriers importværdi (> \$2 mio.) og -andel (>5%).

Væsentligste eksportområder for de mellemøstlige lande

Dette afsnit beskriver, hvorvidt der er produktkategorier, hvor den globale nettoeksport er koncentreret i de mellemøstlige lande, hvilket vil betyde, at der er begrænsede muligheder for at diversificere importen i tilfælde af et pludseligt eksportstop fra disse lande. Der tages udgangspunkt i produktkategorier, hvor landenes nettoeksport er på \$5 mia. eller mere eller udgør minimum 35% af den globale nettoeksport. For både Israel og Saudi-Arabien gælder det, at der er flere produktgrupper, hvor de står for en betydelig del af den globale nettoeksport, herunder *jordolier og rå olier* (HS270900) og en række kemikalier, mens det for de resterende lande er beskedent eller inden for produktkategorier, der anses som mindre vigtige for opretholdelse af samfundets vigtigste funktioner,²⁰.

Saudi-Arabien

Saudi-Arabien største eksportvare målt på nettoeksportværdi er *jordolier og rå olier* (HS270900), hvor der i 2022 blev registreret en samlet nettoeksport for \$212 mia. svarende til 17,9% af den globale nettoeksport. Herudover havde landet en nettoeksport af *olier udvundet af jordolie eller af rå olier* (HS271000) for \$36 mia. svarende til 7,7% af den globale nettoeksport. Saudi-Arabien eksporterer dog også en del andre produkter, hvor den eksporterede værdi på trods af at være markant mindre, repræsenterer en betydelig del af den globale nettoeksport. Det gælder blandt andet organiske kemikalier, herunder *diethanolamin* (HS292212), hvor Saudi-Arabien havde 42% af den globale nettoeksport svarende til \$108 mio. i 2022 og *triethanolamin* (HS292215), hvor Saudi-Arabien havde 40,7% af den globale nettoeksport svarende til \$88,8 mio. i 2022. Begge produktkategorier anvendes bl.a. i produktion af sæbe og rengøringsmidler.

Lignende mønstre gør sig gældende for *ethylendiamin* (HS292121), som bl.a. anvendes i lægemidler, hvor Saudi-Arabien stod for 37,7% af den globale nettoeksport svarende til \$167 mio., samt PFOS-kemikaliet *ammonium perfluorooctan sulfonat* (HS290432), hvor landet stod for 72,6% af den globale nettoeksport svarende til \$50.000. Herudover kan nævnes *ethylenglycol* (HS290531), som bl.a. anvendes i airconditionlæg og geotermiske varmpumper, samt *diethylenglycol* (HS290941), som bl.a. bruges i bremsevæske, hvor Saudi-Arabien har en betydelig del af den globale nettoeksport på henholdsvis 43,4% og 46,7%.

Israel

De to største nettoeksportværdier for Israel i 2022 var *processorer og kontrol- og styreenheder* (HS854231), hvor landet havde nettoeksport for \$6,7 mia. og stod for en samlet andel af den globale nettoeksport på 2,9%, samt *diamanter* (HS710239), hvor landet havde nettoeksport for \$3 mia. og havde en samlet andel af den globale nettoeksport på 10%. De væsentligste produktkategorier fra Israel hvad angår nettoeksportandele vedrører Fenol og Brom, som begge bl.a. anvendes i

²⁰ Se **bilag 2** for liste over landenes eksport målt på værdi og andel af global nettoeksport

produktion af lægemidler og pesticider. For fenol gælder det *pentachlorphenol* (HS290811) og *derivater af phenoler eller phenolalkoholer* (HS290819), hvor Israel havde henholdsvis 92,9% og 38,1% af den globale nettoeksport. For Brom gælder det *ethylendibromid* (HS290362), *bromider og oxybromider* (HS282759), og *Flour; brom* (HS280130), hvor Israel havde mellem 55% og 77% af den globale nettoeksport.

En række produktkategorier, hvor Israel har en mindre, men stadig væsentlig andel af den globale nettoeksport tæller *trifluormethan* (HS290341), som bl.a. bruges i produktionen af halvledere; *scintigrafiapparater* (HS901814), som bl.a. anvendes til scanning og afbildning af organer i hospitalssektoren; *magnesiumchlorid* (HS282731), der bl.a. anvendes som frostbeskyttelses- og brandslukningsmiddel; *lægemidler bestående af mindst to produkter* (HS300390); *førerløse luftfartøjer til fjernstyret flyvning* (HS880629); samt *mineralske eller kemiske gødningsstoffer* (HS310560). Israel havde mellem 25,5% og 31,5% af den globale nettoeksport for disse.²¹

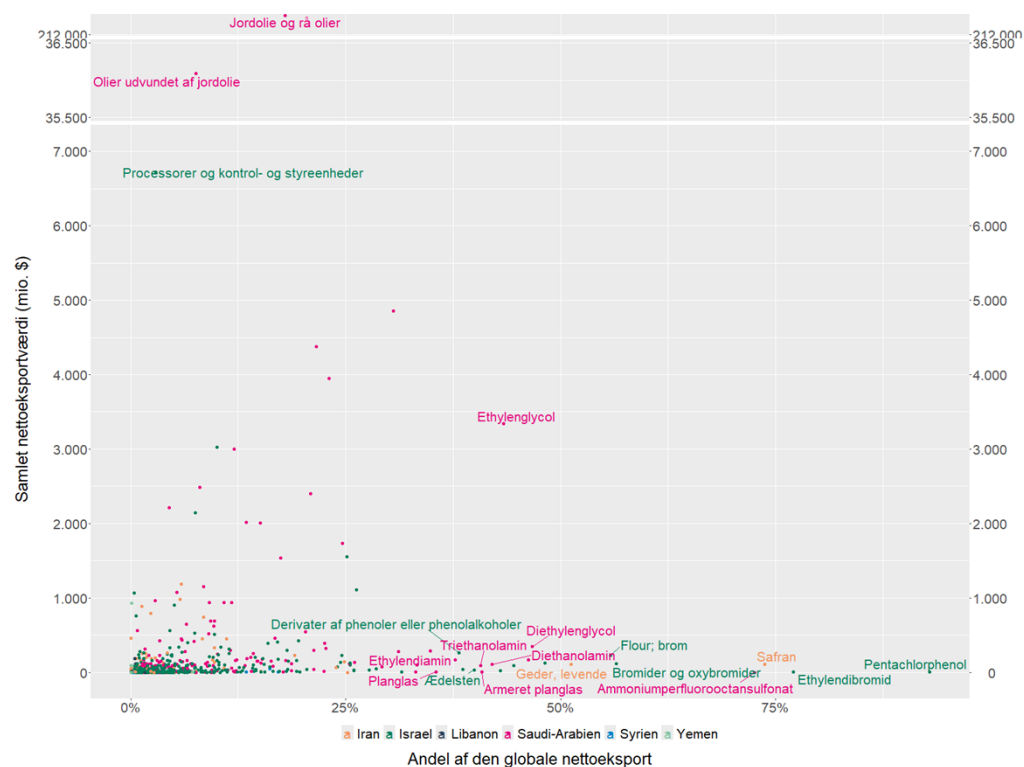
Iran, Libanon, Syrien og Yemen

For så vidt angår de resterende landes eksport, er deres største eksportkategorier inden for fødevarersektoren. Gennemgangen giver ikke anledning til at fremhæve specifikke produktkategorier.

²¹ Produktkategorierne når ikke grænseværdierne benyttet i figur 3 og fremgår derfor ikke heraf. De nævnes dog alligevel her, da det umiddelbart vurderes, at der er en betydelig sandsynlighed for, at disse kan udgøre kritiske produkter i nogle sektorer.

FIGUR 3

Produktkategorier der repræsenterer landenes væsentligste eksport målt på værdi og andel af global nettoeksport

Kilde: SFOS på baggrund af BACI, 2022

Anmærkning: **Figur 3** illustrerer de største eksportområder for Iran, Israel, Libanon, Saudi-Arabien, Syrien og Yemen fordelt på produktkategorier målt på den totale værdi af eksport og landets samlede andel af den globale nettoeksport. Farverne i figuren viser det eksporterende land. Produktkategorier med en samlet eksportværdi overstigende \$ 5 mia., eller hvor et af landene står for mere end 35 % af den globale nettoeksport, er påført label. Bemærk at navnene på nogle af produktkategorierne er forkortet af hensyn til læsevenlighed. Se **bilag 2** for liste over landenes eksport målt på værdi (>\$5 mia.) og andel af global nettoeksport (>20 %).

Koncentration af global nettoeksport og muligheder for diversificering af import

Dette afsnit undersøger de globale koncentrationer af nettoeksport for de produktkategorier, hvor det på baggrund af gennemgangen af landene er blevet vurderet, at Saudi-Arabien og Israel har så væsentlige bidrag til det globale marked, at det kan være problematisk at finde alternative leverandører. I afsnittet beskrives det, hvor Danmark importerer produkterne fra og hvilke muligheder, der er for at finde alternative leverandører (diversificere importen). For så vidt angår de saudiske produktkategorier vurderes det, at landet foruden den største andel af den globale nettoeksport af *jordolie og rå olier* (HS270900) også har en meget betydelig andel af nettoeksporten for en række organiske kemikalier, der blandt andet finder anvendelse i airconditionanlæg, geotermiske varmepumper, bremsevæske og lægemidler. Danmarks import af disse produktkategorier kommer dog i højere grad fra andre lande, så som USA og Norge for *jordolie og rå olier* (HS270900) samt Belgien og Tyskland for kemikalierne. For så vidt angår de israelske produktkategorier vurderes det, at Israel har en stor andel af den globale nettoeksport for *phenol* (HS290811 og HS290819) og *brom* (HS290362, HS282759 og HS280130), der eksempelvis begge finder anvendelse i produktion af lægemidler og pesticider. Dansk import af disse kommer fortrinsvis fra Belgien, Holland, Sverige og Tyskland.

Saudi-Arabien

For *jordolie og rå olier* (HS270900) var Saudi-Arabien den største nettoeksportør på det globale marked i 2022 med 17,9% af nettoeksporten. Rusland (10,7%) havde den næststørste nettoeksportandel efterfulgt af de Forenede Arabiske Emirater (9,5%), Canada (9,0%), Irak (9,0%), Norge (4,9%), Kuwait (4,5%) og Nigeria (4,3%). Det er de lande, som udgør alternative leverandører. I 2022 var der 71 lande på globalt plan, som registrerede en større eksport end importværdi for *olier og rå olier*. Danmark importerede i 2022 for \$3,5 mia. på produktkategorien, hvoraf 50,1% blev importeret fra USA, 26,9% fra Norge, 10,9% fra Storbritannien, 6,2% fra Libyen og 4,1% fra Algeriet.

FIGUR 4

Global fordeling af nettoeksport for Saudi-Arabiens væsentligste eksportområder

Kilde: SFOS på baggrund af BACI, 2022

Anmærkning: **Figur 4** viser globale koncentrationer af nettoeksport for de produktkategorier, hvor det vurderes, at Saudi-Arabien har de væsentligste bidrag til det globale marked målt på den handlede værdi og andel af den globale nettoeksport. Den grønne nuance indikerer landenes samlede andel af den globale nettoeksport. De grå lande har hverken registreret import eller eksport for den specifikke produktkategori i 2022, mens nettoimportører er hvide.

For både *diethanolamin* og *triethanolamin* havde Saudi-Arabien den markant største nettoeksport i 2022. Landet stod for 42% af den samlede nettoeksport af *diethanolamin* (HS292212). Alternative mulige leverandører, som også har væsentlige andele af den globale nettoeksport, er Belgien (22,4%), Tyskland (15,3%), Malaysia (6%) og Sverige (5,9%). I alt 15 af de 63 lande, der registrerede handel i 2022 med produktkategorien, havde registreret en større eksport end

importværdi. Danmark importerede i 2022 for \$0,2 mio. af produktkategorien, hvoraf 53,9% blev importeret fra Belgien og 45,2% fra Tyskland.

For *triethanolamin* (HS292215) havde 14 lande registreret større eksport end import ud af de 65 lande, der havde registreret handel. Saudi-Arabien stod for 40,7% af den globale nettoeksport, mens USA (29,8%), Malaysia (9,2%), Belgien 6,8% og Øvrige Asien (Taiwan)²² (3,8%) er mulige alternative leverandører, med væsentlige andele af den globale nettoeksport. Danmark havde i 2022 import for \$3,1 mio. for produktkategorien, hvoraf 82,5% blev importeret fra Belgien og 14,9% fra Tyskland.

Det samme billede gjorde sig gældende for *ethylenglycol* og *diethylenglycol*. 18 lande var nettoeksportører af *ethylenglycol* (HS290531) ud af de 87 lande, som havde registreret handel. Saudi-Arabien udgjorde 43,3% af den globale nettoeksport, mens USA (17,4%), Canada (12,3%), Kuwait (11,2%) og Øvrige Asien (Taiwan) (5,7%) er mulige alternative leverandører. Danmark havde i 2022 import for \$4,4 mio. for produktkategorien, hvoraf 68,1% blev importeret fra Belgien, 17,7% fra Sverige, 6,6% fra Tyskland og 4,7% fra USA.

For *diethylenglycol* (HS290941) var 18 lande nettoeksportører ud af de 66 lande, som havde registreret handel. Saudi-Arabien udgjorde 46,7%, mens Canada (13,9%), Øvrige Asien (Taiwan) (10,2%), Kuwait (9,9%), Belgien (6,1%) og USA (5,2%) er mulige alternative leverandører. Danmark havde i 2022 import for \$0,9 mio. for produktkategorien, hvoraf 87,4% blev importeret fra Belgien og 5,1% fra Kina.

Kun ni lande havde registreret handel med *ammonium perfluorooctan sulfonat* (HS290432) i 2022. Saudi-Arabien udgjorde 72,6% af den globale nettoeksport og Frankrig 25,5%. Danmark havde ikke noget import af produktkategorien i 2022.

Israel

Målt på økonomisk værdi var eksporten af *processorer og kontrol- og styreenheder* (HS854231) Israels næststørste nettoeksportområde, kun overgået af *diamanter* (HS710239). I 2022 blev der indberettet handel med produktkategorien fra 193 lande, hvoraf 42 lande var nettoeksportører. Israel havde dog en relativt begrænset andel af den globale nettoeksport med kun 2,9%. Israel blev overgået af Øvrige Asien (Taiwan) (68,0%), Malaysia (10,0%), Sydkorea (6,7%), Irland (4,2%), USA (4,0%) og Filippinerne (3,3%), som alle udgør alternative leverandører. Produktkategorien udgør en central delkomponent i elektroniske apparater, og i 2022 stod Kina for 41,7% af alt import. Selvom produktkategorien fremgår på listen over væsentlige eksportområder fra Israel, er potentielle importafhængigheder i langt større grad til de asiatiske lande. Danmark havde i

²² CEPII vurderer, at Øvrige Asien er en god proxy for Taiwans import og eksport, der ikke bliver opgjort særskilt: https://www.cepii.fr/DATA_DOWNLOAD/baci/doc/FAQ_BACI.html

2022 import for \$176 mio. registreret på produktkategorien, hvoraf 31,4% blev importeret fra Tyskland og 34,9% fra Holland.

Israel udgjorde i 2022 en markant nettoeksportør for en række produktkategorier vedrørende grundstoffet Brom, som bl.a. anvendes i produktion af lægemidler. For *ethylendibromid* (HS290362) blev der indberettet handel fra 36 lande i 2022, hvoraf 15 lande var nettoeksportører. Heraf udgjorde Israel 77,1% af den globale nettoeksport. De næststørste nettoeksportører, som udgør alternative leverandører, var Indien (12,3%) og USA (7,4%). Danmark registrerede i 2022 import for \$10,4 mio. på produktkategorien, hvoraf 96,6% blev importeret fra Sverige.

For *bromider og oxybromider* (HS282759) blev der indberettet handel fra 63 lande i 2022, hvoraf 11 var nettoeksportører. Den største andel af nettoeksport kom fra Israel med 56,5% af den globale nettoeksport, mens de mulige alternative leverandører er Indien (12,6%), Jordan (10,7%), Holland (7,4%) og Kina (6,8%). Danmark registrerede i 2022 import for \$0,7 mio. på produktkategorien, hvoraf 77,7% blev importeret fra Holland og 14,5% fra Kina.

Israel udgjorde 55,8% af nettoeksporten for *flour; brom* (HS280130) efterfulgt af Jordan (29,4%), Indien (5,3%) og Japan (4,6%), som er mulige alternative leverandører. I 2022 blev der indberettet handel med produktkategorien fra 56 lande, hvoraf 20 lande var nettoeksportører. Danmark registrerede i 2022 import for \$0,5 mio. på produktkategorien, hvoraf 81,9% blev importeret fra Belgien og 17,1% fra Sydafrika.

To produktkategorier af organiske kemikalier fremgår desuden af Israels væsentligste eksportområder på baggrund af landets andel af den globale nettoeksport. For *pentachlorphenol* (HS290811) er der indberettet handel fra 16 lande, hvoraf 9 er nettoeksportører. De væsentligste nettoeksportører var Israel med 92,9% efterfulgt af Holland (2,0%), USA (1,6%) og Belgien (1,5%). På dette område er der altså meget begrænset mulighed for diversificering, da de alternative leverandører har meget begrænsede andele af den globale nettoeksport. Danmark havde dog ikke nogen væsentlig handel med produktkategorien i 2022. For *derivater af phenoler eller phenolalkoholer* (HS290819) er der indberettet handel fra 53 lande, hvoraf 12 var nettoeksportører i 2022. Jordan var den største nettoeksportør med 46% af den globale nettoeksport efterfulgt af Israel (38,2%), USA (10,8%) og Japan (3,1%). Danmark registrerede i 2022 import for \$18,7 mio. på denne produktkategori, hvoraf 58,1% blev importeret fra Tyskland og 34,9% fra Holland.

FIGUR 5

Global fordeling af nettoeksport for Israels væsentligste eksportområder

Note: Lande der ikke registrerede import eller eksport i 2022 er grå. **Kilde:** SFOS på baggrund af BACI, 2022

Anmærkning: **Figur 5** viser globale koncentrationer af nettoeksport for de produktkategorier, hvor det vurderes, at Israel har de væsentligste bidrag til det globale marked målt på den handlede værdi og andel af den globale nettoeksport. Den grønne nuance indikerer landenes samlede andel af den globale nettoeksport. De grå lande har hverken registreret import eller eksport for den specifikke produktkategori i 2022, mens nettoimportører er hvide.

Konklusion

For nuværende har konsekvenserne for dansk forsyningssikkerhed forårsaget af ustabiliteten i Mellemøsten været relativt begrænsede. Ustabiliteten i regionen og eksempelvis Houthi-bevægelsens angreb i det Røde Hav medfører fortsat risiko for længere transporttid og højere fragtpriser end tidligere. Interessen for sea-air-fragt – hvor varer sejles fra oprindelseslandet til en mellemstation, hvorefter de omlæsses til lufttransport – er stigende. Denne transportform er dog følsom over for flaskehalse og prisstigninger som følge af situationens mulige udvikling. Fragtpriserne forventes for nuværende at have stabiliseret sig, men de påvirkes også af andre faktorer end situationen i Mellemøsten så som generelle kapacitetsudfordringer i sektoren og trængsel ved flere store havne.

I forhold til potentielle importafhængigheder af Mellemøsten har Danmark bredt set en relativt begrænset direkte import fra regionen, men indirekte import kan også være betydningsfuldt. Derfor er der grund til at være særlig bevidst om konsekvenser ved begrænset eller manglende adgang til flere produkter fra henholdsvis Israel og Saudi-Arabien. Dette er især vigtigt, hvis produkterne bruges i forbindelse med varetægelse af samfundsvigtige funktioner eller kerneopgaver. Som følge heraf anbefales myndigheder at undersøge, om produktkategorierne indgår i produktionen af kritiske produkter, samt at forholde sig til, hvorvidt de kan substitueres med lignende produkter.

Fra Israel omhandler det Danmarks import på over 40% af *elektrokardiografer* (HS901811) og *hydroxid og peroxid af magnesium* (HS281610), som bl.a. anvendes i lægemidler. Israel har dog ikke en stor andel af den globale nettoeksport, hvorfor der kan foreligge diversificeringsmuligheder i tilfælde af israelske eksportudfordringer. Der er ikke identificeret høje koncentrationer af dansk import af specifikke produktkategorier fra Saudi-Arabien.

Både Israel og Saudi-Arabien har væsentlige andele af den globale nettoeksport inden for en række produktkategorier, hvilket kan medføre indirekte importafhængigheder. For så vidt angår Israel, drejer det sig om 92,9% af den globale nettoeksport for *pentachlorphenol* (HS290811), 38,2% for *derivater af phenoler eller phenolalkoholer* (HS290819), 77,1% for *ethylendibromid* (HS290362), 56,5% for *bromider og oxybromider* (HS282759) og 55,8% for *flour; brom* (HS280130), der eksempelvis finder anvendelse i produktion af lægemidler og pesticider. Derudover har Israel også betydelige globale nettoeksportandele – mellem 25,5%-31,5% - inden for en række produktkategorier, der bl.a. anvendes i

halvledere, lægemidler, gødningsstoffer og inden for hospitalssektoren.²³ For Saudi-Arabien gælder det *ethylenglycol* (HS290531), der blandt andet finder anvendelse i airconditionanlæg og geotermiske varmepumper, *diethylenglycol* (HS290941), som eksempelvis finder anvendelse i bremsevæske, *ethylendiamin* (HS292121), som blandt andet finder anvendelse i lægemidler, samt *diethanolamin* (HS292212) og *triethanolamin* (HS292215), som bl.a. anvendes i produktion af sæbe og rengøringsmidler.

Styrelsen for Forsyningsikkerhed anbefaler, at myndigheder løbende orienterer sig i globale og lokale forhold, der kan påvirke forsyningen af produkter. Derfor er det fortsat vigtigt at holde øje med udviklingen i regionen, idet ustabilitet i Mellemøsten kan have konsekvenser for dansk forsyningsikkerhed.

²³ HS290341, , HS300390, HS880629, HS310560, HS901814

Bilag

Bilag 1 – Importværdi og -andel

Varegrupper hvor Danmark importerer for mere end \$2 mio. fra et af landene i Mellemøsten, eller hvor import fra et af landene udgør mindst 5% af Danmarks samlede import for produktkategorien.

HS-kode	Produktbeskrivelse	Land	Import (\$1000)	Andel af import
860120	Lokomotiver, elektriske, til akkumulatordrift	Israel	12	100,0%
860712	Bogier og Bisselbogier, til rullende jernbane- og sporvejsmateriel (undtagen til fremdrift)	Israel	5	90,7%
847629	Drikkevareautomater uden indbygget køle- eller varmeanordning	Israel	110	60,5%
600538	Trikotagestof af syntetiske fibre, fremstillet af garn af forskellige farver, undt. varer henhørende under pos. 6001 – 6004	Israel	875	49,0%
841630	Stokere, mekaniske, samt mekaniske riste, mekaniske askeudtømningsapparater og lignende apparater dertil (undtagen fyringsaggregater)	Saudi-Arabien	434	48,2%
901811	Elektrokardiografer	Israel	4.250	43,6%
281610	Hydroxid og peroxid af magnesium	Israel	948	40,3%
570110	Gulvtæpper og anden gulvbelægning, af uld eller fine dyrehår, knyttede, også konfektionerede	Iran	2.938	36,3%
080410	Dadler, friske eller tørrede	Iran	3.748	32,0%
843031	Skrammaskiner til brydning af kul, malm og lignende, samt maskiner og apparater til tunnelboring, selvkørende	Israel	295	24,3%
842930	Scrapere, selvkørende	Israel	4	19,5%
940370	Møbler af plast (undtagen møbler til medicinsk, kirurgisk, dental eller veterinær brug samt siddemøbler)	Israel	3.167	18,4%
401170	Nye dæk, af gummi, af den art der anvendes til landbrugs- og skovbrugskøretøjer og -maskiner	Israel	6.164	17,8%
391729	Rør og slanger, stive, af plast (undtagen af polymerer af ethylen, propylen og vinylklorid)	Israel	2.884	14,6%

282731	Magnesiumchlorid	Israel	116	14,0%
283524	Phosphater af kalium	Israel	184	13,2%
310560	Mineralske eller kemiske gødningsstoffer indeholdende de to gødningselementer phosphor og kalium (undtagen i form af tabletter eller lignende eller i pakninger af bruttovægt <= 10 kg)	Israel	985	12,8%
252520	Glimmerpulver	Iran	27	11,0%
901540	Instrumenter og apparater til fotogrammetri	Israel	99	10,2%
710811	Guld, herunder platineret guld, som pulver, ikke-monetært	Israel	17	10,2%
291819	Carboxylsyrer indeholdende alkoholgrupper, men uden andre oxygenholdige grupper, og deres anhydrider, halogenider, peroxider og peroxyssyrer samt halogen-, sulfo-, nitro- eller nitrosoderivater deraf (undtagen mælkesyre, vinsyre, citronsyre og gluconsyre samt salte og estere deraf og chlorbenzilat (ISO))	Israel	112	9,8%
844819	Hjælpemaskiner og hjælpeapparater til brug i forbindelse med de under pos. 8444 til 8447 hørende maskiner (undtagen skaft- og jacquardmaskiner samt kortreduktions-, kortkopierings-, korthugge- og kortsnoemaskiner til jacquardkort)	Israel	8	9,7%
490191	Ordbøger og leksika, også i hæfter	Israel	48	9,6%
285310	Cyanogenklorid (cyanoklorid)	Israel	6	9,6%
390210	Polypropylen i ubearbejdet form	Saudi-Arabien	22.553	8,6%
392061	Plader, ark, film, folier, bånd og strimler, af polycarbonater, bortset fra celleplast, ikke med underlag eller forstærket, lamineret eller på lignende måde i forbindelse med andre materialer, ubearbejdet eller kun med overfladebehandling, eller kun tilskåret i kvadratisk eller rektangulær form (undtagen selvklæbende og undtagen gulvbelægningsmaterialer og væg- og loftsbeklædning henhørende under pos. 3918)	Israel	944	8,6%
852499	Fladskærmsmoduler, også med berøringsfølsomme skærme, med drivere eller kontrolkredsløb (undtagen flydende krystaller eller af organiske lysdioder "OLED")	Israel	12	8,5%
970129	Kollager og lignende, over 100 år gamle (undtagen mosaikker)	Israel	30	8,4%
710491	Diamanter, syntetiske eller rekonstruerede, bearbejdede, også sorterede, men ikke trukket på snor, monterede eller indfattede, samt usorterede diamanter, midlertidigt trukket på snor af hensyn til forsendelsen (undtagen diamanter, som kun er savet eller groft formet)	Israel	20	8,2%

852583	Fjernsynskameraer til brug i mørke, digitalkameraer og videokameraer som nævnt i underpositionsbestemmelse 3 til Ch85 (undtagen højhastigheds- og strålingshærdede eller strålingstolerante)	Israel	169	7,4%
630391	Gardiner, rullegardiner, gardinkapper og sengekapper, af bomuld (undtagen af trikotage og undtagen markiser)	Israel	353	6,7%
710239	Diamanter, bearbejdede, men ikke monterede eller indfattede (undtagen til industriel anvendelse)	Israel	1.268	6,5%
844311	Offset-trykkemaskiner med papirtilførsel fra ruller	Israel	7	6,0%
970210	Stik, tryk og litografier, originale, over 100 år gamle	Israel	5	5,6%
854011	Katodestrålerør til fjernsynsmodtagere og videomonitorer, til farvefjernsyn	Israel	3	5,6%
900710	kinematografiske kameraer	Saudi-Arabien	147	5,4%
852560	Sender til radiotelefoni og fjernsyn med modtagere	Israel	1.009	5,4%
080410	Dadler, friske eller tørrede	Israel	602	5,1%
271000	Olier udvundet af jordolie eller af rå olier hidrørende fra bituminøse mineraler (undtagen råolie); præparater indeholdende >= 70 vægtprocent af jordolie eller af rå olie hidrørende fra bituminøse mineraler som karaktergivende bestanddel, i.a.n.; affaldsolier, hovedsagelig bestående af olier udvundet af jordolie eller af rå olier hidrørende fra bituminøse mineraler	Saudi-Arabien	58.420	1,6%
300490	Lægemidler bestående af blandede eller ublandede produkter, til terapeutisk eller profylaktiske formål, sat i doseret "inkl. Dem, for transdermal administration" eller i former eller pakninger til detailsalg (undtagen indeholdende antibiotika, hormoner eller steroider bruges som hormoner, alkaloider, provitaminer, vitaminer, deres derivater eller aktive principper som hjælper mod malaria og sæt til kliniske blindforsøg)	Israel	5.449	0,2%
854239	Elektroniske integrerede kredsløb (undtagen processor, kontrol- og syreenheder, hukommelser og forstærkere)	Israel	4.278	1,4%
940690	Præfabrikerede bygninger, også fuldstændig eller allerede er samlet (ekskl. af træ og modulære bygningselementer af stål)	Israel	3.148	2,4%
851762	Apparater til modtagelse, konvertering, overførsel og gendannelse af tale, billeder eller andre data, herunder apparater til kobling og rutning (undtagen telefonapparater, og undtagen cellopdelt radiofoni el andre trådløse net)	Israel	2.909	0,3%
901890	Instrumenter og apparater til medicinsk, kirurgisk eller veterinær brug, i.a.n.	Israel	2.862	0,8%

270799	Olier og andre produkter fremstillet ved destillation af højtemperaturtjære fra stenkul; lignende produkter, for så vidt deres indhold af aromatiske bestanddele, beregnet efter vægt, er større end deres indhold af ikke-aromatiske bestanddele (undtagen kemisk definerede forbindelser og undtagen benzen, toluen, xylen, naphtalen, aromatiske carbonhydridblandinger henhørende under pos. 2707.50, phenoler og creosotolier)	Saudi-Arabien	2.750	0,4%
--------	---	---------------	-------	------

Bilag 2 – Nettoeksportværdi og - andel

Varegrupper hvor mindst et af landene i Mellemøsten eksporterer for mere end \$5 mia. eller udgør mindst 20% af den globale nettoeksport for produktkategorien.

HS-kode	Produktbeskrivelse	Land	Eksport (\$1000)	Andel af global
290811	Pentachlorphenol (ISO)	Israel	7.451	92,9%
290362	Ethylendibromid(ISO) (1,2-dibromethan)	Israel	7.831	77,1%
091020	Safran	Iran	111.124	73,7%
290432	Ammoniumperfluorooctansulfonat	Saudi-Arabien	50	72,6%
282759	Bromider og oxybromider (undtagen bromider af natrium, kalium eller merkur)	Israel	116.942	56,5%
280130	Flour; brom	Israel	231.567	55,8%
010420	Geder, levende	Iran	112.707	51,2%
600590	Trikotagestof i form af kædestolsvarer, herunder varer fremstillet på hæklegalonmaskiner, af bredde > 30 cm, (undtagen med indhold af elastomergarn eller gummitråde på >= 5 vægtprocent og undtagen fløjls- og plysstof, herunder plysagtigt stof med lang luv, frottéstof, etiketter og emblemer og lignende varer samt trikotagestof, imprægneret, overtrukket, belagt eller lamineret)	Israel	127.716	48,2%
290941	2,2'-Oxydiethanol "diethylenglycol, digol"	Saudi-Arabien	345.119	46,7%
290629	Cycliske, aromatiske alkoholer samt halogen-, sulfo-, nitro- eller nitrosoderivater deraf (undtagen benzylalkohol)	Saudi-Arabien	166.366	46,2%
591110	Tekstilstof, filt og vævet stof med underlag af filt, overtrukket, belagt eller lamineret med gummi, læder eller andet materiale, af den art der anvendes til fremstilling af kartebeslag, samt lignende tekstilstof til anden teknisk brug, herunder plysbånd imprægneret med gummi, til	Israel	89.012	44,6%

	belægning på vævespindler "vævebomme"			
290531	Ethylenglycol "ethandiol"	Saudi-Arabien	3.338.501	43,4%
200921	Grapefrugtsaft, ugæret, ikke tilsat alkohol, også tilsat sukker eller andre sødemidler, med en Brix-værdi på ≤ 20 ved 20°C	Israel	25.864	43,0%
292212	Diethanolamin og salte deraf	Saudi-Arabien	107.587	42,0%
700320	Armeret planglas, støbt eller valset, også farvet i massen, matteret, overfanget eller med et absorberende, reflekterende eller ikke-reflekterende lag, men ikke yderligere bearbejdet	Saudi-Arabien	10.159	40,8%
292215	Triethanolamin	Saudi-Arabien	88.802	40,7%
710429	Ædel- og halvædelsten, syntetiske eller rekonstruerede, ubearbejdede eller kun savet eller groft formet, også sorteret (undtagen piezo-elektrisk kvarts og diamanter)	Israel	35.294	40,0%
200929	Grapefrugtsaft, ugæret, ikke tilsat alkohol, også tilsat sukker eller andre sødemidler, med en Brix-værdi på > 20 ved 20°C	Israel	38.589	38,6%
290819	Derivater af phenoler eller phenolalkoholer, kun indeholdende halogensubstituent, samt salte af disse produkter (Undtagen pentachlorphenol (ISO))	Israel	262.359	38,2%
292121	Ethylendiamin og salte deraf	Saudi-Arabien	166.876	37,7%
700420	Planglas, trukket eller blæst, farvet i massen, matteret, overfanget eller med et absorberende, reflekterende eller ikke-reflekterende lag, men ikke yderligere bearbejdet	Saudi-Arabien	11.122	35,5%
290211	Cyclohexan	Saudi-Arabien	288.472	34,8%
730411	Rørledning af en type, der bruges til olie- eller gasledninger, sømløs, af rustfrit stål	Saudi-Arabien	100.451	33,3%
292218	2- (N, N-Diisopropylamino) ethanol	Saudi-Arabien	9.998	33,1%
290341	Trifluormethan "HFC-23"	Israel	10.681	31,5%
290943	Monobutylethere af ethylenglycol eller af diethylenglycol	Saudi-Arabien	278.628	31,1%
390210	Polypropylen i ubearbejdet form	Saudi-Arabien	4.857.011	30,5%
292111	Methylamin, dimethylamin og trimethylamin samt salte deraf	Saudi-Arabien	79.551	29,2%
901814	Scintigrafiapparater	Israel	51.473	28,5%
282731	Magnesiumchlorid	Israel	35.407	27,7%
300390	Lægemidler bestående af mindst to produkter, eller flere bestanddele blandede til terapeutisk eller profylaktisk brug, ikke i doseret stand eller i pakninger til detailsalg	Israel	1.109.501	26,2%
040110	Mælk og fløde, ikke koncentreret og ikke tilsat sukker eller andre	Saudi-Arabien	135.201	26,0%

	sødemidler, med fedtindhold på <= 1 vægtprocent			
880629	Førerløse luftfartøjer, kun til fjernstyret flyvning, med en maksimal startvægt > 150 kg (undtagen til passagerbefordring)	Israel	25.303	26,0%
900659	Kameraer, til rullefilm af anden bredde end 35 mm eller til film i lejligheden (undtagen fotografiapparater til øjeblikkelig fremkaldelse og kopiering "instant-kameraer" og kameraer specielt designet til undervandsbrug, til luftundersøgelser eller til medicinsk eller kirurgisk undersøgelse af indre organer, og sammenligningskameraer til retsmedicinske eller kriminologiske formål)	Israel	33.735	26,0%
281119	Uorganiske syrer (undtagen hydrogenchlorid "saltsyre", chlorsvovlsyre, svovlsyre, rygende svovlsyre, saltpetersyre, nitriersyrer, phosphorsyre, polyphosphorsyrer, borsyrer og hydrogenfluorid)	Israel	100.771	25,5%
310560	Mineralske eller kemiske gødningsstoffer indeholdende de to gødningselementer phosphor og kalium (undtagen i form af tabletter eller lignende eller i pakninger af bruttovægt <= 10 kg)	Israel	129.407	25,5%
292211	Monoethanolamin og salte deraf	Saudi-Arabien	117.021	25,4%
010633	Strudse og emuer [Dromaius novaehollandiae], levende	Iran	164	25,2%
903141	Instrumenter, apparater og maskiner, optiske, til kontrol af halvlederwafers eller -komponenter eller til kontrol af mønstre eller retikler, som anvendes ved fremstilling af halvlederkomponenter	Israel	1.550.903	25,1%
080252	Pistachenødder afskallede, friske eller tørrede	Iran	148.025	24,8%
290250	Styren	Saudi-Arabien	1.733.375	24,6%
844319	Trykkemaskiner som anvender typer, blokke, plader, cylindre og lignende henhørende under pos. 8442 (undtagen hektografer, duplikatorer, adresseringsmaskiner og andre maskiner og apparater til kontorbrug, henhørende under pos. 8469 til 8472, offset-trykkemaskiner, bogtrykkemaskiner "højtrykspressere", flexograftrykkemaskiner og -apparater samt dybtrykmaskiner og -apparater)	Israel	232.951	24,6%
283524	Phosphater af kalium	Israel	136.624	24,4%
282751	Bromider af natrium eller kalium	Israel	73.790	24,1%

720610	Jern og ulegeret stål, i ingots (undtagen ingots af omsmeltet jern- og stålaffald, produkter fremstillet ved kontinuerlig støbning samt jern og stål henhørende under pos. 7203)	Iran	67.728	23,9%
390110	Polyethylen med densitet < 0,94, i ubearbejdet form	Saudi-Arabien	3.946.226	23,0%
291614	Estere af methacrylsyre	Saudi-Arabien	320.685	22,7%
400270	Gummi af ethylenpropylendien, ukonjureret, "ethenpropengummi" "EPDM", i ubearbejdet form eller som plader eller bånd	Saudi-Arabien	389.340	22,6%
290899	Halogen-, sulfo-, nitro-eller nitrosoderivater af phenoler eller phenol-alkoholer (undtagen derivater kun indeholdende halogen erstatninger og deres salte, dinoseb [ISO] og dets salte og 4,6-dinitro-o-cresol [DNOC [ISO]] og salte)	Saudi-Arabien	15.414	22,5%
390120	Polyethylen med densitet >= 0,94, i ubearbejdet form	Saudi-Arabien	4.375.461	21,6%
080410	Dadler, friske eller tørrede	Saudi-Arabien	298.528	21,3%
680990	Varer af gips eller af blandinger på basis af gips (undtagen gips til frakturbehandling, i detailsalgspakninger, samt gipsskinner til frakturbehandling; lette byggeplader eller varmeisolerende, lydisolerende eller lydabsorberende varer med gips som bindemiddel; anatomiske og andre modeller til demonstrationsbrug; plader, tavler, fliser og lignende varer, ikke dekorerede)	Saudi-Arabien	43.921	21,3%
310530	Diammoniumhydrogenorthophosphat "diammoniumphosphat" (undtagen i form af tabletter eller lignende eller i pakninger af bruttovægt <= 10 kg)	Saudi-Arabien	2.399.854	20,9%
810399	Varer af tantal, i.a.n.	Israel	38.458	20,5%
381700	Blandede alkylbenzener og blendede alkyl-naphthalener, fremstillet ved alkylering af benzen og naphthalen (undtagen blandinger af isomerer af cykliske carbonhydrider)	Saudi-Arabien	546.522	20,3%
270900	Jordolie og rå olier hidrørende fra bituminøse mineraler	Saudi-Arabien	212.911.721	17,9%
710239	Diamanter, bearbejdede, men ikke monterede eller indfattede (undtagen til industriel anvendelse)	Israel	9.459.404	10,0%
271000	Olier udvundet af jordolie eller af rå olier hidrørende fra bituminøse mineraler (undtagen råolie); præparater indeholdende >= 70 vægtprocent af jordolie eller af rå olie hidrørende fra bituminøse mineraler som karaktergivende bestanddel, i.a.n.; affaldsolier, hovedsagelig	Saudi-Arabien	40.945.404	7,6%

	bestående af olier udvundet af jordolie eller af rå olier hidrørende fra bituminøse mineraler			
854231	Processorer og kontrol- og styreenheder, også kombineret med hukommelser, omformere, logiske kredsløb, forstærkere, ure og tidskredsløb eller andre kredsløb	Israel	7.909.035	2,9%

Ustabilitet i Mellemøsten - Konsekvenser for dansk forsyningsikkerhed

© Styrelsen for Forsyningsikkerhed
November 2024

Rapporten kan hentes på www.sfos.dk

Forsidefoto: Mærsk 2024. Fotograf Nick Souza.

**Styrelsen for
Forsyningssikkerhed**

Datavej 20
3460 Birkerød
+45 45 16 16 66
sfos@sfos.dk

sfos.dk